

Mag

Ára:

1,80 forint

Magyar Nemzet, 69. sz. 1986. apr. 30. A

101. n. 1. p.

Klub az ÖNO-ból

A magány, a számkivetettség ellen találták fel. Az üres napok ellen. A szűkölködés ellen. Az emberi érintkezéssért, a mindennapi élményekért, a test és a lélek karbantartásáért. Az érzelmek, az örülni tudás megőrzéséért. Ahol a felsorolt szükségleteknél akár *egyel* kevesebbet elégitenek ki, ott nem töltik be a rendeltetésüket. Ahol sivárak a helyiségek, közönyös a személyzet, osztják — és nem találják — az ebédet, magukra hagyják az embereket, az az intézmény alig jobb a semminél. Amiről beszélnek, azt nemrég még *Öregek Napközi otthonának* mondták, de minthogy sérelmes volt az elnevezés, ÖNO-ra rövidítették. Anyanyelvünk csúfítására ezúttal találhatunk mentséget, de a kezdőbetűkből alakult torzszülött mozaikszó idegen, taszító volt. Így a Hazafias Népfront és mások kérésére az ÖNO új nevet kapott. *Időskorúak klubja* lett. Reméljük hamarosan ekként emlegetik a hivatalos iratok is. Jelenleg 1040 működik az országban.

Nemrég a Hazafias Népfront Országos Tanácsának Időskorú bizottsága Egerben három megye, Heves, Nógrád és Pest 60 éven felüli lakosságának a helyzetét tekintette át. Úgy tetszik mindenütt ráeszméltek arra, hogy a *ma dolgozó nemzedékek adósak az előző generációknak.* Épülnek és újjáépülnek a szociális otthonok, egyre több a főhivatású házi szociális gondozó. Falun ez a pálya kivált azokat vonzza, akiknek szintén van odahaza idős, ápolásra szoruló hozzátartozója. A hivatásos gondozók segítségére vannak a Hazafias Népfront, a Vöröskereszt társadalmi munkásai és alkalmi megbízásokat, ebédszállítást, takarítást vállalnak az iskolások is.

Ahol jó a szándék, és némi szervezőképesség van, főznek is az önellátásra nem képes öregekre. Itt azért van egy probléma: *ha valahol öt embernél többnek főznek, azt kifőzésnek tekintik és adóztatják.* Ezt az öt ebédes határt bizonyára hamar eltörlik ott, ahol közétkeztetés nem lévén,

számos helyen csak heti ötszöri étkezés van. A közétkeztetés a pihenőnapokon nem működik. Egyébként is azt feltételezik, hogy a klubtagok a hétvégét gyerekeikkel töltik. Nos, az egri tapasztalatcsere is igazolta, hogy a klubba járók — kivált a falusiak — nemigen laknak a gyerekekkel. Ha mégis, akkor külön háztartásban. A leggyakoribb azonban, hogy a fiatalabbak elköltöztek faluról, illetőleg az időskorúak ragaszkodnak a függetlenségükhöz. Az egri beszámolón megemlítették, hogy a *Hazafias Népfront kezdeményezésének eleget téve, több helyütt sikerült egy teljes hétre növelni a klub nyitva tartását,* és kosztról is tudnak gondoskodni.

Az időskorúak klubja egyre népszerűbb. Falun (lehet, hogy városban is?) a jobb sorban élők eleinte ódzkodtak tőle, úgy véelve, hogy ez az intézmény a nincsteleneké. Mára ez az idegenkedés megszűnt. Bár fizető vendég r... sok van. Egy kis faluban, ahol jártam, egy 85 éves klubtag jobblétre szenderült. Nyolcan jelentkeztek a helyére.

Sokan várnak felvételre. Az 1040 klub tehát nem elég, illetőleg egy-egy befogadóképessége kicsi az igényekhez képest. Az öregkorúak aránya és száma pedig országsszerte növekszik. Helyiséget találni nehéz. Mert az csak átmeneti megoldásnak tekinthető, hogy egyre több bölcsődét rendeznek át ilyen klubnak. Ha nagyobb lesz a gyerekáldás ugyanis, ismét eredeti rendeltetésüket kell betölteniük.

Úgy tetszik az időskorúak klubhálózatának gyorsabb ütemű kiépítését csak a helyiséghiány gátolja. Mert falun sok tsz áldoz a fenntartására, elvégre az alapító tagjai járnak oda. Van, ahol elhagyott falusi házat alakítanak át e célra. Van közadakozás is. Megtörténik, hogy idős emberek végrendeletükben hagynak pénzt a tanácsra, amit csak öreggondozásra fordíthatnak. Úgy tetszik — ha a jó szándék megvan — helyiséget is lehet találni, még a fővárosban is.

A Heves megyei Ostoroson,

a tanács egy jó háziasszonyt kér fel — tiszteletdíjért — a főzésre. S egy észrevétel: ott, ahol van „hivatalos” gondoskodás, inkább megmozdulnak a szomszédok, a rokonok is, hogy a magányos öregeknek kezükre járjanak.

A városban is mind több idős emberhez megérkezik a „guruló konyha”. Ezt a kifejezést ugyan külföldön hallottam, ahol külön ételes kocsiban szállítják házhoz az időskorúak ebédjét. Bizonyára így alakul ez nálunk is. Nekem azonban egy riasztó élményem volt. Az ötödik kerületben két idős asszonynak hozta fel ételhordóban az ebédet egy kedves fiatal lány. Kérdésemre, hogy miért nem használt felvonót, miért gyalog mászott fel a harmadik emeletre teli szatyorral — mert nemcsak egy házba visz ebédet — azt felelte: „A házfelügyelő nem visz fel.”

A legjobb találmánynak az időskorúak klubját tartom. A szociális intézmények integrációja azt is lehetővé teszi, hogy az öreggondozás támaszpontja legyen. Onnan szállítják házhoz az ebédet, onnan kelnek útra a házi szociális gondozók. De van más megoldás is. A fővárosban például egy vadonatúj nyugdíjasház földszintjét rendezték be klubnak. A terület fejében a ház lakói befizethetnek az ebédre, amelyet a közétkeztetés a klubtagoknak kiszállít. Részt vehetnek a klub változatos programjában.

Az időskorúak klubjában

ahol egy szívderítő időskorúak klubjában jártunk, már-már beborították a bejárathoz vezető ösvényt a lábtörlők. A klubtagok készítményei, és minthogy nem akarták egyiket sem megsérteni, hát kitéték valamennyit. Itt rongyszőnyegkészítéssel kezdik, mert sok régen volt parasztasszony kapanyélhez szokott kezével nehezen tanulja meg a finom öltéseket. De munka az kell. Máshelyütt dobozolnak. Nem a keresetért, hanem az élet megtartásáért. Az időskorúak klubjában házaspárok is vannak. A Heves megyei módszerek jók. Ki-ki akkor érkezik és távozik, amikor akar. Ahol lehet, késő délutánig nyitva tartanak, mert a klubtagok jól érzik együtt magukat, és talán nagyobb biztonságban is, mint odahaza.

Az ostorosi klub egy szép nagy családi házban van. Odakint a virágbaborult domboldal, a virító kertek, odabent a vázák, telve Mózes-bokor tűzpiros virágú ágaival. A falon szép hímzések. Lám, hozzáfonomult az asszonyok keze. 70—80 évesek. A nappaliban a tanácselnök beszámol az ostorosi helyzetről, és kijelenti: „A klub és a házi szociális gondozás a tanács ellátási feladata.” (Szó sincs gyámolításról.) S míg ő beszél a szomszédos munkaszobában valaki rákezd egy dalra, s a többi idős asszony csatlakozik hozzá. Fiatal hangon énekelnek. Odakint a kertben, az árnyékban férfiak kártyáznak.

Kovács Judit